

13

CONCLUZIE

Efesenii 6:21 - 24

Acum, ca să știți și voi despre mine, Tihic, preaiubitul frate și slujitor credincios în Domnul, vă va face cunoscut totul. ²²Vi l-am trimis înadins, ca să luați cunoștință despre starea noastră, și să vă îmbărbăteze inimile.

²³Pace fraților, și dragoste împreună cu credința, din partea lui Dumnezeu Tatăl, și din partea Domnului Isus Cristos! ²⁴Harul să fie cu toți cei ce iubesc pe Domnul nostru Isus Cristos în curăție. Amin.

Pavel a ajuns la capătul epistolei lui, pe care el o dictase. Poate că la acest punct el ia tocul din mîna scribului său și scrie cu propria sa mîină o propoziție sau două de autentificare. El a făcut în mod sigur acest lucru în Epistolele sale către galateni,¹ tesaloniceni,² corinteni³ și coloseni.⁴

Cui îi dictase el deci? Probabil că lui Tihic, pe care îl amintește atât de afectuos pe nume. Tihic era de origine din Asia. Luca nu numai că îl descrie ca pe unul „din Asia”,⁵ ci îl prezintă alături de Trofim, pe care mai tîrziu îl numește „efeseanul”.⁶ Astfel, s-ar putea ca și Tihic să fi venit din Efes. Este cert însă faptul că Pavel l-a trimis acolo în perioada celei de a doua lui înțemnițări în Roma,⁷ și citind printre rîndurile Epistolei către efeseni și coloseni, Pavel pare să presupună faptul că cititorii săi îl cunosc deja.

Ceea ce este totuși clar, fie că Tihic a fost scribul lui Pavel fie că nu a fost, este faptul că Pavel îi încredințează lui epistola pentru a o duce împreună cu Epistola către coloseni.⁸ Căci apostolul are deplină încredere în colegul lui mai tînăr. El îl numește *preaiubitul frate* și de asemenea *slujitor credincios în Domnul* (v. 21). Pavel se bazează pe el nu numai să le înmîneze epistolele sale, ci să le și sublinieze mesajul cu vești personale. Îl trimite, spune el, ca să știți și voi despre mine: el vă va face cunoscut totul (v. 21). Într-adevăr, *vi l-am trimis înadins, ca să luați cunoștință despre starea noastră* (v. 22). Astfel Pavel repetă de trei ori intenția sa ca Tihic să-i informeze pe cititorii săi despre el. Fără îndoială că aceasta explică neobișnuita absență a mesajului personal și a salutarilor de la sfîrșitul epistolei. Tihic li-l va transmite prin viu grai.

Apoi mai există încă un motiv pentru vizita lui Tihic în Efes și în orașele vecine. El va înmîna epistola, le va vorbi membrilor bisericii despre Pavel și, pe deasupra, Pavel îl trimite ca să vă îmbărbăteze inimile (v. 22). Este mișcător să vezi dorința apostolului de a făuri legături personale mai puternice între el și acești creștini din Asia. Expunerea sa cu privire la noua societate a lui Dumnezeu nu este numai o teorie teologică; căci el și ei sînt deopotrivă membri în ea. Așa că ei trebuie să adîncească părășia ce-i leagă — prin faptul că se roagă unii pentru alții (el a așternut în scris două din rugăciunile sale pentru ei, în capitolele 1 și 3, înainte ca să le fi cerut să se roage pentru el în versetele 19 și 20), prin epistola adresată lor și prin Tihic care le va aduce informații despre Pavel și va încerca să-i încurajeze. Rugăciunea, corespondența și vizitele mai sînt încă și astăzi trei mijloace principale prin care creștinii și bisericile se pot îmbogăți unii pe alții și astfel pot contribui la zidirea Trupului lui Cristos.

În lumea antică era un obicei ca aceia care corespondau să-și încheie epistolele cu o urare — de obicei o urare necreștină, chiar dacă erau invocați zeii — pentru sănătatea sau fericirea cititorilor. Pavel nu găsește nici un motiv ca în principiu să abandoneze convenționalismul. Dar întocmai cum a creștinizat salutarile de la începutul epistolei, tot așa el creștinizează și urarea finală. Într-adevăr, ceea ce el scrie este pe jumătate urare, pe jumătate rugăciune. Căci binecuvîntările pe care le dorește el cititorilor lui vor veni *din partea lui Dumnezeu Tatăl și din partea Domnului Isus Cristos*. Ce fel de binecuvîntări sînt acestea?

Prima urare-rugăciune a lui Pavel este aceasta: *Pace fraților și dragoste împreună cu credința* (v. 23). „Pace” este un cuvînt caracteristic acestei epistole. În partea doctrinară de la început el a explicat modul în care Isus Cristos „este pacea noastră”, fiindcă El a dărîmat zidul care ne despărțea și a creat o singură nouă umanitate, „făcînd astfel pace”, și cum după aceea el a venit să aducă vestea bună a păcii.⁹ În consecință, în partea etică ce urmează, Pavel îi roagă să păstreze unitatea Duhului prin legătura păcii și să se îngăduie unii pe alții în dragoste (4:2-3), să trăiască în dragoste, după cum și Cristos ne-a iubit (5:2). Pacea și dragostea țin una de cealaltă, căci pacea înseamnă reîmpăcare, și dragostea este atît sursa cît și rezultatul ei. Pavel zugrăvește un tablou minunat al părășiei din biserică și al căminului creștin inundate de dragoste și pace, chiar dacă nu poate fi negociat nici un fel de tratat de pace cu domniile și stăpînirile celui rău. Atunci cînd el adaugă la „dragoste” cuvintele „cu credință”, se gîndește probabil la credință mai degrabă ca și la o caracteristică pe care ei o au deja, decît la una pe care ar dori ca ei s-o primească. Căci „ei aveau credință: rugăciunea lui Pavel era ca dragostea să-i fie adăugată”.¹⁰

A doua urare-rugăciune a lui Pavel este aceasta: *Harul să fie cu toți cei ce iubesc pe Domnul nostru Isus Cristos în curăție*. Prin această expresie el îi caracterizează pe cititorii săi creștini în termenii iubirii lor față de Cristos.

Ultimele cuvinte ale scrisorii (care în limba engleză sînt traduse cu „dragoste nemuritoare”), în propoziția grecească înseamnă simplu „în curăție” (*en aftharsia*). Cei mai mulți comentatori le înțeleg ca exprimînd o calitate a iubirii oamenilor față de Cristos și astfel le socotesc ca o condiționare a primirii harului lui Dumnezeu. În acest caz, rugăciunea este ca harul lui Dumnezeu să fie cu cei ce-L iubesc pe Dumnezeu cu o „dragoste nemuritoare” sau „cu o dragoste care nu falimentează” (NEB). Alți comentatori au simțit că o astfel de limitare n-ar fi potrivită cu concluzia lui Pavel. De aceea ei cred că ar fi mai bine să atașăm expresia de harul lui Dumnezeu și nu de dragostea creștinilor. În acest caz, rugăciunea este ca toți cei ce-L iubesc pe Domnul nostru Isus Cristos să experimenteze harul lui Dumnezeu „în nemurire” sau „pentru vecie”. Dacă această interpretare este corectă, atunci „epistola care începe cu o curajoasă privire în veșnicia trecută se încheie cu perspectiva unei nădejdi nemuritoare”.¹¹

Dintre cele patru cuvinte „pace”, „dragoste”, „credință” și „har” care sînt incluse în salutul final al apostolului, cele două care ies în evidență ca fiind deosebit de potrivite sînt „har” și „pace”. Apostolul își începe epistola dorindu-le cititorilor săi „har... și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Cristos” (1:2); iar acum el încheie cu o referire similară la har și pace. Nici un grup de alte două cuvinte n-ar putea să rezume în mod mai succint mesajul epistolei. Căci „pace” în sensul reîmpăcării cu Dumnezeu și unii cu alții este marea realizare a lui Isus Cristos, și „harul” este motivul pentru care și mijlocul prin care El a făcut-o. Ba mai mult, ele sînt indispensabile tuturor membrilor noii societăți a lui Dumnezeu. Așa se explică urarea de pace a lui Pavel adresată „fraților” (v. 23), care-și aparțin unii altora ca frați și surori în familia lui Dumnezeu, și de har pentru „toți” cei ce-L iubesc pe Cristos, fără deosebire, oricare ar fi rasa, rangul social, vîrsta sau sexul lor. Este o urare, o rugăciune, ca membrii noii societăți a lui Dumnezeu să trăiască în armonie ca frați și surori în familia Lui, în pace și în dragoste cu El și unii cu alții, și de asemenea este recunoașterea faptului că acest vis poate deveni realitate numai prin harul Său.

Îmi iau permisiunea deci, acum cînd încheiem studiul nostru privind Epistola către efeseni, să fac din cuvintele lui Pavel propriile mele cuvinte și să vi le adresez vouă, cititorilor mei: „Pace fraților și surorilor” și „harul să fie cu voi toți”.

NOTE

1. Galateni 6:11.
2. 2 Tesaloniceni 3:17.
3. 1 Corinteni 16:21.
4. Coloseni 4:18.
5. Faptele 20:4.
6. Faptele 21:29.
7. 2 Timotei 4:12.
8. Coloseni 4:7, 8.
9. 2:14-17.
10. Hendriksen, p. 396.
11. J. Armitage Robinson, p. 138.